

Tale til modtageren af HOLGER PRISEN 2010

Thomas Aastrup Rømer

Det er fjerde gang, at vi uddeler Holger-Prisen på Det alternative Sorø-møde. For fire år siden indstiftede vi prisen ved en lille højtidelighed, hvor den, som prisen er opkaldt efter, dansk pædagogiks nestor, Holger Henriksen, som er tidligere lærer, cand. pæd. pæd., seminarielæktor ved Haderslev Seminarium, studielektor og forfatter til en række pædagogiske bøger, hvoraf "Samtalens mulighed" og "Kulturkampen" vel er de kendteste, deltog. Holger er blevet 78, og han er med i aften.

Nu gælder det prisen, som foruden hæderen består af en lille bronzeskulptur udført af billedhuggeren Eiler Madsen.

HOLGER PRISEN gives til én, der i særlig grad har gjort fyldest i det pædagogiske landskab eller fremmet kvaliteten i den offentlige debat om folkeskolen.

Priskomiteen har denne gang valgt at give den til én, der mestrer noget så sjældent som at tænke, tale og skrive smukt om pædagogik, filosofi og didaktik. Prismodtageren går lige i flæsket på pædagogisk instrumentalisme og så tager han modigt kampen op mod det, han kalder de pædagogiske monarkier og den anonyme magt i uddannelsesverdenen.

Første gang, jeg personligt stiftede bekendtskab med denne persons tanker og tekster, blev jeg rørt og måtte lige sunde mig. Jeg måtte læse de samme tekster igen og igen, som når man læser et digt, der har rørt én, men som man fornemmer rummer dybder, man ikke lige fatter første gang.

Den pædagogiske diskussion har i efterhånden mange år mest handlet om styring, organisation, metodelære og evaluering, så vi har efterhånden glemt det væsentlige og det spændende i pædagogikken: mødet mellem eleven og læreren om et stof. Og vi har glemt pædagogikkens frigørende væsen.

Årets prismodtager minder os om det. Han skriver på en gang udtryksfuldt, nænsomt, stringent, klart, kritisk, idealistisk, rebelsk og med stor sandhedskraft om emner, der spænder fra pædagogik og kærlighed til kontraktstyrede systemer med totalitære tendenser.

Bange for sit eget skind er han ikke. Han kritiserer frejdigt "størknede monarkistiske strukturer" i uddannelsesverdenen og "den magtfulde intelligentsia" for at have blikket rettet mod fjerne lister og abstrakte begreber. Med fare for at miste anseelse, meritering, position og måske endda venskaber går han end ikke i vejen for at kritisere navngivne personer og overordnede i en saglig strid. Han er først og fremmest tro over for sig selv og sine idealer, selv om kollegaer og familie fortæller, at han som person er meget omsorgsfuld, hvilket også hans kamp for genansættelse af gode kollegaer vidner om.

- Ingen ser ligeud på materien og dens sprækker, siger han... - At være uddannet handler ikke om at anvende intellektuelle monarkiers viden eller at få ting til at fungere. Det handler derimod om en fri vekselvirknings myldrende puls, hvor handling og tænkning forstærker hinanden i stridbare dialoger om fælles ubekendte.

Holger Henriksen er glad for valget af dette års prismodtager.

-Endelig et frit menneske, der taler Roma midt imod, siger han. Ham kan jeg lide. Der er naturligvis detaljer, hvor det er lidt vanskeligt at være helt sikker på, at man er med, men det fundamentale, at skole er det gamle ord for fri tid, det er den nødvendige forudsætning for, at vi det hele taget kan tale om en kritisk pædagogik.

Modtager af HOLGER PRISEN 2010 er filosofen, forfatteren og DPU-lektor THOMAS AASTRUP RØMER!

For nogle få dage siden skrev jeg til Thomas, at han godt kunne tage den hvide skjorte på, når han kom til mødet her i Askov, for han måtte indstille sig på, at han skulle have overrakt HOLGER PRISEN.

Det har kollegaen Asger Sørensen grinset meget af, for som han siger: Thomas er jo på ingen måde popsmart, så det var meget godt ramt! Han beskriver i øvrigt kollegaen fra Forskningsenheden vedrørende politisk, etisk og religiøs dannelse som værende åben, ligefrem, lyttende og ydmyg.

Thomas' kone, Bettina Hee Rømer, der er lærer, er også glad for ham, siger hun. Han har et godt humør og er god til mennesker, siger hun – både høj og lav.

Men når han spiller bordhockey med børnene på 18, 15 og 9 år, så får de tæv.

Det er der andre, som gør i andre sammenhænge. Ikke bare det "pædagogiske monarki" og "kompetenceregimet". Han langer også rask væk ud efter velfærdssamfundet, kommunen, reformpædagogikken, og Villy Sørensen. Venstreorienteret kan man ikke beskyldes ham for at

være. Muligvis heller ikke højreorienteret. Og dog nok overvejende. Men en radikal, anarkistisk kulturkonservativ, som er åben for sprækker og tilsynekomster. Interessant er hans fascination af postmodernismen, men despekt for modernismen. En modig kritiker og oprører er han. En stringent tænker med emotionel fornuft. En sjælden idealist og romantiker af den slags, som systemtænkere synes er langt ude, men som giver os troen på pædagogikken og didaktikken tilbage.

Forsiden til Thomas Aastrup Rømers nye bog: "Uddannelse i spænding – åbenhjertighedens, påmindelsens og tilsynekomstens pædagogik" er der et billede af en italiensk kunstner, Lucio Fontana, som viser et lærred med en sprække, som åbner for pædagogikkens rum. En indgang med forventning. En forventning om oplevelse og samtale.

Sådan forklarer Gerd Lütken fra Peter Sabro Seminariet sin tidligere kollegas pædagogiske grundsyn.

Og dette grundsyn genkendes i "30 upraktiske råd til nationens nye lærere". Her skriver Thomas Aastrup Rømer: Eleverne skal ikke lære at lære. De skal lære at møde virkeligheden med tæksomhed, sympati, karakter og opmærksomme sanser. Og de skal lære at fortælle på alle mulige måder om dette mødes karakter og betydning.

Det er godt - men med nutidens målestok også provokerende - skrevet.

Prøv at høre denne formulering, som kommer efter en forklaring om pædagogikkens ubestemmelighed og om sammenstødet mellem det, vores prismodtager kalder "påmindelse" og "tilsynekomst": "Sammenstødet er netop ubestemmeligt. Det kan derfor ikke evalueres eller planlægges. Det er en åben, måske legende, besværlig, modsætningsfyldt og brydsom proces, hvor både lærer og elev (eller andre) må være i maksimal åbenhjertig opmærksomhed. Den er fyldt med smil og gråd. Den forudsætter kærlighed til materiens organiske bevægelighed og til elevens mulige tilsynekomst."

"Disse brydsomme og ubestemmelige processer er meget virkelige, og de kræver professionalitet langt ud over metoder. De kræver en form for æstetisk sans. En sans for, at der er mere, end man kan se, nemlig alt det, der skal huskes, og alt det som barnet kan blive til. En sans for hvordan disse ting, man ikke kan se, spiller sammen i synlige former, som kommer til syne som sætninger, handlinger og produkter, som barnet (eller den studerende) laver. To usynlige elementer spiller sammen i en synlig form, men hvilken ved man ikke, og man kan heller ikke vide det."

Og han fortsætter med et angreb på "bestemmeligheden".

"Mange lærere, jeg kender, har en dyb og instinktiv sans for dette. Men den pædagogiske videnskab eller ledelsestænkningen har slet ikke sans for det i disse år (det er så trist at tænke på). Derfor er det også bedst, hvis læreren eller pædagogen ikke makker ret overfor udsagn af typen "forskningen viser" eller "ledelsen siger". Et næsten sikkert tegn på alt for meget 'bestemmelighed'. Nej, så er det bedre at holde opmærksomheden på det pædagogiske. Den organiske og ubestemmelige genskabelse."

Sidstnævnte er måske det, som Thomas Aastrup Rømer udtrykker i sine 30 upraktiske læresætninger, som er en slags tørre, stilistisk tvistede aforismer. Det er til de nye lærere. Her kommer én af de centrale:

Forbered dig ikke særligt meget – sæt måske en blomst på bordet.

Vi lader lige billedet stå et øjeblik, mens vi gør klar til at overrække Thomas Aastrup Rømer denne lille bronzefigur af billedhuggeren, Eiler Madsen.

Figuren er en parafrase over nogle af H.C. Andersens prinsessefigurer.

Nogen vil måske tænke, at prinsesseskikkelsen er et problematisk ideal. Men prinsessen er med hendes medfødte selvfølgelighed billedet på det rimelige i, at omgivelserne tager hensyn til hendes særlige ønsker og behov, at hun kan finde sin identitet, for at hun kan blive dannet. Hun repræsenterer den rene væren, den strålende eksistens.

Dermed gætter vi på, at hun kan gøre sig fortjent til en central plads på hylden hjemme i herreværelset hos Thomas Aastrup Rømer!

TILLYKKE MED PRISEN!